

نهادهای مرتبط با ساخت و سازهای شهری (بخش نخست)

وزارت راه و شهرسازی

مطابق مبحث دوم از مقررات ملی ساختمان وزارت مسکن و شهرسازی به عنوان ناظر عالی در زمینه ساخت‌وساز، بر عملکرد سازمان‌های عهده‌دار کنترل و اجرا در زمینه رعایت دقیق مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهرسازی نظارت می‌نماید. در ماده ۳۳ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان نیز «مسئولیت نظارت عالیه بر اجرای ضوابط و مقررات ملی ساختمان در طراحی و اجرای تمامی ساختمان‌ها و طرح‌های شهرسازی و عمران شهری که اجرای ضوابط و مقررات مزبور در مورد آن‌ها الزامی است، بر عهده وزارت مسکن و شهرسازی است و وزارت مذکور با انتشار اعلامیه و اطلاعیه‌ها، آگاهی‌های لازم را به افراد جامعه خواهد داد».

بخش مهمی از کنترل‌های ساختمانی هر شهر از طریق ضوابط و مقررات طرح‌های توسعه شهری انجام می‌شود که این طرح‌ها با نظارت عالیه وزارت و راه و شهرسازی تهیه می‌شوند.

این وزارتخانه همچنین با توجه به وظایف و رسالت عظیم قانونی خود در امر مسکن و شهرسازی و با استناد به «قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان»، از طریق سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها در سطح کشور می‌تواند ضوابط قانونی خود را برای ظرفیت ارجاع کار به مهندسان در بخش‌های مختلف ساخت‌وساز اعم از طراحی، اجرا، نظارت و... تنظیم کند. به‌طوری که امور ساخت‌وساز به دست طراحان، ناظران و سازندگان مجاز و آموزش دیده به انجام برسد. همچنین اهرم‌های قانونی برای ملزم ساختن کارفرمایان بخش خصوصی به منظور اجرای قوانین مرتبط با امور ساختمانی و شهرسازی و همچنین آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مرتبط را فراهم آورد؛ تا مهندسان (که براساس قانون یاد شده مسئولیت فنی و حقوقی اجرای این مقررات را به عهده دارند) ضمانت اجرایی برای اعمال مسئولیت خود در اختیار داشته باشند.

سیاست‌گذاری مسکن و شهرسازی و نقش ارشادی و کنترل کننده این وزارتخانه در زمینه ارتقای تکنولوژی ساخت، صنعتی شدن فن ساختمان‌سازی، الگوی مسکن، ضوابط شهرسازی و انبوه‌سازی و... در ارتقای کیفیت ساختمان نقش تعیین‌کننده‌ای دارد.

وزارت کشور

وزارت کشور توزیع اطلاعات فنی و اداری و پیشرفت‌های جدید در اداره و ایمنی شهر و مسئولیت ارتقای کیفیت کار شهرداری‌ها را در زمینه مسائل مختلف و از جمله کنترل ساختمان را بر عهده دارد. در حال حاضر «تدوین مکانیزم‌های ارزشیابی، نظارت و هدایت و کنترل ساخت‌وساز در داخل محدوده و حریم مصوب شهرها و روستاها و تنظیم ضوابط و دستورالعمل‌های لازم» و «اتخاذ تصمیمات لازم در اجرای مقاوم‌سازی ساختمان‌ها و شریان‌های حیاتی در کشور و اجرای آن و انجام بررسی‌ها و اقدامات در این زمینه و ترویج فرهنگ مقاوم‌سازی با هماهنگی سایر دستگاه‌ها» از جمله وظایف قانونی دفتر فنی و برنامه‌ریزی عمرانی وزارت کشور است. افزون بر این وزارت کشور از طریق معاونت فنی و دفاتر فنی استانداری‌ها؛ با تقویت توان علمی و فنی بازرسان فنی شهرداری‌ها، میزان کنترل بر کیفیت ساختمان‌های شهری و رعایت مقررات ملی ساختمانی را گسترش می‌دهد.

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در اجرای مفاد ماده ۶۲ قانون شهرداری‌ها به منظور ایجاد هماهنگی در امور شهرداری‌ها و آموزش کارکنان شهرداری‌ها و همچنین هدایت و نظارت بر فعالیت‌های شهرداری‌ها و اجرای وظایفی که قانون در این رابطه

جلسات و برنامه‌های آموزشی به منظور ارتقا کاری و عملکرد شهرداران و کارکنان شهرداری‌ها، نظارت و مراقبت در اقامه کلیه دعاوی له و علیه مربوط به شهرداری‌ها از طریق مشاوره و راهنمایی حقوقی آن‌ها حسب مورد و با درخواست شهرداری‌ها، به عهده وزارت کشور گذاشته بود تشکیل شد.

آموزش نیروی انسانی موردنیاز شهرداری‌ها در رشته‌های تخصصی [از جمله ساخت‌وسازهای شهری]، تشکیل همایش‌ها کنفرانس‌ها و تألیف و ترجمه و انتشار کتب و مجلات درباره مسائل اداری و فنی شهرداری‌ها از جمله وظایف سازمان شهرداری‌ها در اساسنامه سازمان است.

همچنین اموری مانند آسیب‌شناسی و بررسی نظام هدایت و کنترل ساخت‌وساز در داخل محدوده و حریم شهری و تبیین مکانیزم‌های نظارت و کنترل مناسب با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، هدایت، مساعدت و توانمندسازی شهرداری‌ها (متناسب با درجه شهرداری) در خصوص تهیه و بررسی، تصویب، و نظارت بر اجرای طرح‌های توسعه شهری، بررسی مستمر و به هنگام‌سازی کلیه ضوابط و معیارها، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و همچنین مشخصات فنی و اجرایی تهیه شده توسط دستگاه‌های اجرایی در زمینه عمران و توسعه شهری، تهیه و تدوین ضوابط و معیارهای طراحی و اجرای فضاهای شهری و کاربرد مصالح ساختمانی از جمله وظایف معاونت امور شهرداری‌های سازمان است.

در چند دهه گذشته، مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری و روستایی سازمان شهرداری‌ها با انتشار کتاب‌های آموزشی و نشریات تخصصی نقش مهمی در ارتقاء دانش حرفه‌ای کارشناسان شهرداری‌ها از جمله در بخش مدیریت ساخت‌وسازهای شهری ایفا نموده است.